

การศึกษากลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่น เป็นบทบรรยายภาษาไทย

นรีวัฒนา เหลืองทองคำ¹

นักศึกษาปริญญาโทสาขาสีปุ่นศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายภาษาไทย และเพื่อศึกษาทิศทางการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายภาษาไทย โดยมีกรณีศึกษาการแปลจากภาพยนตร์แอนิเมชันญี่ปุ่นเรื่อง *Mirai no Mirai* (未来のミライ) ผลการศึกษาพบว่า ในเรื่องพบการใช้และแปลคำแสดงวัฒนธรรมจากบทภาพยนตร์ภาษาญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายภาษาไทย รวมจำนวน 150 ประโยค โดยมีการเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบ Omission มากที่สุดจำนวน 76 ประโยค และเมื่อดูจากภาพรวมของการแปลคำแสดงวัฒนธรรมเป็นบทบรรยายไทยทั้งหมดจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลมีหลายประการดังนี้ 1) บริบทต่างๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ เช่น ภาพสถานการณ์ ลำดับการปรากฏของคำแสดงวัฒนธรรม 2) ผู้สนทนาและคู่สนทนา 3) ข้อจำกัดของการแปลบทบรรยาย ฯลฯ

จากการที่ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาไทยที่เป็นภาษาปลายทางจำนวน 101 ประโยค ซึ่งมากกว่ากลวิธีการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาญี่ปุ่นที่เป็นภาษาต้นทาง และกลวิธีที่ไม่มุ่งเน้นไปที่ทิศทางภาษาใดเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้จึงสรุปผลได้ว่า ภาพยนตร์แอนิเมชันญี่ปุ่นเรื่อง *Mirai no Mirai* มีทิศทางการแปลคำแสดงวัฒนธรรมที่โน้มเอียงไปที่ภาษาปลายทาง (domestication translation) มากกว่าโน้มเอียงไปที่ภาษาต้นทาง (foreignization translation)

คำสำคัญ: การแปล, คำแสดงวัฒนธรรม, บทบรรยายไทย, ภาพยนตร์ญี่ปุ่น, *Mirai no Mirai*

¹ นักศึกษาปริญญาโทสาขาสีปุ่นศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ E-mail: nareewattananum@gmail.com

A Study of Strategies for Translating Culture-specific Items in the Thai Subtitles of the Japanese Film

Nareewattana Luangthongkum¹

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

The objectives of this article to study the strategy of culture - specific items in the Japanese film scripts into Thai subtitles and to study the direction of translating cultural words in the Japanese film scripts into Thai subtitles with a case study of the translation from the Japanese animated film named *Mirai no Mirai*. The results showed that in the story, the use and translation of cultural words from Japanese film scripts into Thai subtitles were found in a total of 150 sentences. Omission translation tactics were chosen the most with 76 sentences. When looking at the overview of translating all cultural expressions into Thai subtitles, it can be analyzed that several factors affecting the choice of translation strategy are as follows: 1) The contexts that appear in the film, such as images, situations, and the order of appearance of cultural words, 2) Interlocutor and interlocutor, and 3) Limitations of subtitle translations, etc.

The translator chose a translation strategy focusing on Thai as the destination language of 101 sentences more than a translation strategy that focused on Japanese as the source language and translation strategy that were not oriented in any particular language strategy. Thus, it can be concluded that the *Mirai no Mirai* animated film has a direction of translating cultural expressions inclined to the domestication translation rather than inclined to the foreignization translation.

Keywords: Translation, Culture-specific items, Japanese film, Thai subtitles, *Mirai no Mirai*

¹ Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, E-mail: nareewattananum@gmail.com

1. บทนำ

ภาษาถือเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ในฐานะเอกลักษณ์ความเป็นชาติของสังคมนั้นๆ แล้วภาษายังเป็นตัวถ่ายทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่สังคมอื่นๆ อีกด้วย ศาสตร์แห่งการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งสู่ภาษาหนึ่งจึงต้องอาศัยทักษะความรู้ด้านภาษาศาสตร์ ด้านมานุษยวิทยา รวมถึงด้านสังคมศาสตร์ เพราะหากปราศจากการคำนึงถึงจุดนี้ไปก็อาจทำให้การแปลผิดพลาดขึ้นได้ ตามที่ Nida (1945, p. 195) วิจัยพบว่าข้อผิดพลาดในการแปลที่พบบ่อยที่สุดมีสองประการ คือ การแปลตามความหมายจริงตรงตามตัวอักษร (literalness) และการแปลด้วยความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงการแปลคำต่างประเทศ (foreign words) ดังนั้นการศึกษากการแปลจึงจำเป็นต้องนำเอาภาษาสองภาษามาเทียบเคียงกันเพื่อหาความเท่าเทียมให้กับการแปลความหมาย และแปลเป็นภาษาปลายทางเพื่อให้ผู้อ่านที่ใช้ภาษาปลายทางเข้าใจได้

อย่างไรก็ตามการหาความเท่าเทียมทางภาษานั้นเป็นไปได้ยาก ดังที่ Pedersen (2005, p. 1) ได้วิจัยพบว่า หนึ่งในปัญหาการแปลที่พบบ่อยที่สุดคือการแปลคำที่สร้างและสะท้อนความหมายจากวัฒนธรรมสังคมหนึ่งแต่กลับไม่มีคำในภาษาอื่นที่มีความหมายเท่าเทียมได้ ประกอบกับที่คำในลักษณะนี้มักมีประเด็นปัญหาในการแปลที่จำเป็นต้องการพิจารณาร่วมกันเพื่อหาแนวทางการเลือกใช้แปลได้อย่างเป็นระบบอยู่ จึงส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการแปลสำหรับผู้แปลไม่น้อย

คำที่มีลักษณะข้างต้นจะมีการใช้คำเรียกจากการบัญญัติศัพท์ของนักทฤษฎีท่านต่างๆ อาทิ คำว่า Culture-Specific Items หรือ CSI โดย Baker (1992) คำว่า Extralinguistic Cultural References

หรือ ECR โดย Pedersen (2005, p. 1) ฯลฯ แต่เนื่องด้วยไม่ปรากฏการกำหนดคำเรียกบัญญัติเป็นภาษาไทยชี้ชัด ในงานวิจัยนี้จะขอเรียกด้วยคำว่า “คำแสดงวัฒนธรรม” เป็นหลัก

สืบเนื่องจากปัญหาการแปลข้างต้น การศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในสื่อภาพยนตร์ญี่ปุ่นจึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นการศึกษากการแปลที่น่าสนใจ เพราะสื่อภาพยนตร์ญี่ปุ่นถือเป็นสื่อที่มีลักษณะทางภาษารวมถึงแฝงการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นสื่อประเภทภาพยนตร์ที่ Tornqvist (1998 as cited in Khalaf, 2016, p. 123) กับ Khalaf (2016, pp. 124-129) กล่าวว่ามีความท้าทาย (challenges) ในการแปลต่างจากสื่อประเภทอื่น ทั้งความท้าทายทางด้านเทคนิคอย่างช่องว่างระยะเวลา จังหวะการจัดวาง ความท้าทายทางวัฒนธรรม รวมไปถึงความท้าทายทางภาษาด้วยแล้วการแปลสื่อภาพยนตร์ญี่ปุ่นจึงมีข้อจำกัดให้ผู้แปลบทบรรยายต้องจัดการและรับมือเพื่อแปลออกมาให้อยู่ในกรอบแบบแผนที่จำกัดอยู่ไม่น้อย

ด้วยเหตุผลข้างต้นประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาวิจัยการแปลบทบรรยายอังกฤษในภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่แสดงให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวมีการศึกษาและมีผลวิจัยไปในทิศทางเดียวกันว่าพบปัญหาการแปลจากความต่างทางวัฒนธรรมอยู่น้อยอย่างงานวิจัยของ Vitucci (2017, pp. 83-104) หรืองานวิจัยของ Toshiko และคณะ (2019, pp. 14-17) ฯลฯ ต่างกับการศึกษากการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายไทยที่แทบไม่มีการกล่าวถึงเลย แต่จะพบเป็นงานวิจัยในกรณีอื่นหรือคู่ภาษาอื่นแทน เช่น งานวิจัยที่ศึกษากการแปลสำนวนแสดงวัฒนธรรมภาษาญี่ปุ่นเป็นไทยในงานเขียนประเภทความเรียงทั่วไป (สมเกียรติ เชวงกิจวัฒน์, 2558) งานวิจัยที่ศึกษากการแปลบทบรรยายภาษาไทย

ในบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเรื่อง เล มิเชราบล (จิรุษ ทองนุ้ย, 2560) งานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย (Chen Jie และพัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์, 2558) ฯลฯ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษากลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายไทย เพื่อดูว่ามีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบด้วยกลวิธีใดบ้าง และการแปลบทบรรยายไทยมีทิศทางมุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางหรือภาษาปลายทางมากน้อยต่างกันอย่างไร ภายใต้กรอบแนวคิดของ Newmark (1998, pp. 95-103) และกรอบแนวคิดของ Pedersen (2005, pp. 2-5) เป็นหลัก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายไทย
- 2) เพื่อศึกษาทิศทางการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายไทย

3. กรอบการวิจัย

งานวิจัยนี้จะกำหนดขอบเขตการคัดเลือกภาพยนตร์มาใช้เป็นกรณีศึกษาเป็นภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่ได้รับการคัดเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์ญี่ปุ่น (Japanese Film Festival) ที่จัดขึ้นในไทยโดย Japan Foundation ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 14 เรื่อง และ พ.ศ. 2562 จำนวน 12 เรื่อง โดยเรื่องที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาจะใช้เกณฑ์การคัดเลือกที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม 4 ประการ ได้แก่ หนึ่ง การเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับกระแสการตอบรับที่ดีและ/หรือได้รับรางวัลการันตีคุณภาพ สอง การเป็นภาพยนตร์ที่คาดว่าจะมีกรณีการใช้และแปลคำแสดงวัฒนธรรมในบทภาพยนตร์เพียงพอจะนำมาใช้ศึกษาได้ สาม การเป็นภาพยนตร์ที่มีการถ่ายทอดเนื้อหาโดยมีฐานการดำเนินเรื่องใกล้เคียงกับวิธีการดำเนินชีวิต

จริงในสังคมญี่ปุ่นปัจจุบัน ในที่นี้จะมีการถ่ายทอดประเด็นการนำเสนอความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในสังคมญี่ปุ่น และสี่ การเป็นภาพยนตร์ที่มีการจัดทำจำหน่ายในไทยในรูปแบบของภาพยนตร์ที่มีบทบรรยายภาษาไทยประกอบ สามารถตรวจสอบได้ว่าการแปลที่เป็นมาตรฐาน และแปลมาจากบทภาพยนตร์ภาษาญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายภาษาไทย

และจากที่คัดเลือกตามเกณฑ์ข้างต้น เรื่องที่ตรงตามเกณฑ์ทั้งสี่ข้อ ได้แก่ ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง *Mirai no Mirai* (未来のミライ) ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของ ‘คุน’ เด็กชายที่กำลังเผชิญกับการปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวที่ต้อนรับสมาชิกใหม่เข้ามา และการพบกับ มิไร เด็กสาวปริศนาที่เรียกเขาว่าพี่ชายในสวนหลังบ้านได้ถือเป็นจุดเริ่มต้นสู่การผจญภัยครั้งใหญ่ที่ให้เกิดการใช้ชีวิตกับคุนจนนำไปสู่การเติบโตขึ้นรวมไปถึงการสานความสัมพันธ์ระหว่างเขาและครอบครัวในที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้จะสามารถแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของกรอบแนวคิด-ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ หนึ่ง ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดการจัดแบ่งประเภทของคำแสดงวัฒนธรรมของ Newmark (1988, pp. 95-103) ที่จะมี 5 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทนิเวศวิทยาที่มีลักษณะคำปรากฏในหมวดหมู่ทางธรณีวิทยา และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ 2) ประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุมีลักษณะคำปรากฏอยู่ในหมวดหมู่ของอาหาร-เครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย สถานที่-สิ่งก่อสร้างและยานพาหนะ 3) ประเภทสังคมวัฒนธรรม 4) ประเภทกิจกรรมและความเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีลักษณะคำปรากฏอยู่ในหมวดหมู่ของการเมืองการปกครอง ศาสนาความเชื่อ และศิลปะ 5) ประเภท

ข้อมูลส่วนบุคคลและงานอดิเรก สอง ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดการจัดแบ่งกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมโดย Pedersen (2005, pp. 3-5) จะมี 7 ประเภท ได้แก่ 1) Official Equivalent 2) Retention 3) Specification 4) Direct Translation 5) Generalization 6) Substitution 7) Omission ในที่นี้จะขอกล่าวถึงรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการจัดแบ่งการแปลคำแสดงวัฒนธรรมแต่ละประเภทกลวิธีการแปลตามกรอบแนวคิดนี้พร้อมการศึกษาวิเคราะห์และยกตัวอย่างที่พบจริงในกรณีศึกษาในส่วนของกรวิเคราะห์ผลเป็นลำดับต่อไป สาม ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดการจำแนกทิศทางการแปลถ่ายโอนระหว่างภาษาของ Pedersen (2005, p. 2) ได้แก่ 1) ทิศทางการแปลมุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทาง (SL oriented) ที่จะเป็นทิศทางการแปลที่มีลักษณะตรงกับกลวิธีการแปลแบบ Retention แบบ Direct transition และแบบ Specification 2) ทิศทางการ

แปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง (TL oriented) ที่จะเป็นทิศทางการแปลที่มีลักษณะตรงกับกลวิธีการแปลแบบ Substitution แบบ Omission และแบบ Generalization โดยจะมีเพียงกลวิธีการแปลแบบ Official Equivalent ที่ไม่มีทิศทางการมุ่งไปที่ภาษาต้นทางหรือภาษาปลายทางเป็นพิเศษ

ส่วนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของประเภทคำแสดงวัฒนธรรมที่พบการใช้ในบทภาพยนตร์ภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยจะจัดทำตารางเพื่อทำการจัดแบ่งหมวดหมู่ภายใต้กรอบแนวคิดการจัดแบ่งประเภทคำแสดงวัฒนธรรมของ Newmark (1988, pp. 95-103) และจากการเก็บข้อมูลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบในบทภาพยนตร์ และจำแนกแบ่งตามหมวดหมู่การจัดแบ่งประเภทคำแสดงวัฒนธรรมแล้วจะสามารถแสดงเป็นจำนวนการใช้คำแสดงวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทภาพยนตร์ ตามตารางดังนี้

คำแสดงวัฒนธรรมที่ปรากฏใน ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง <i>Mirai no Mirai</i>	จำนวนคำที่พบ	
	ไม่รวมการใช้ซ้ำ	รวมการใช้ซ้ำ
1) ประเภทนิเวศวิทยา	1	1
2) ประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุ	15	28
3) ประเภทสังคมวัฒนธรรม	11	122
4) ประเภทกิจกรรมและความเคลื่อนไหวทางสังคม	2	2
5) ประเภทข้อมูลส่วนบุคคล ความชื่นชอบและงานอดิเรก	1	1
รวม	30	154

ส่วนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรม ผู้วิจัยจะจัดทำตารางเพื่อทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแสดงความถี่ของการใช้กลวิธีการแปลประเภทต่างๆ และจำแนกประเภทของกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบในบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นเป็นบทบรรยายภาษาไทยภายใต้กรอบแนวคิดการจัดแบ่งประเภทกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมของ Pedersen (2005, pp. 3-5)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงพบว่า ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนี้มีจำนวนประโยคบทบรรยายภาษาไทยที่มีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมทั้งหมด 150 ประโยค โดยแสดงจำนวนความถี่โดยแบ่งตามการจัดแบ่งประเภทกลวิธีการแปลตามกรอบแนวคิดของ Pedersen ตามการแสดงผลในตารางดังนี้

ประเภทกลวิธีการแปลคำแสดง วัฒนธรรม	จำนวนประโยคที่พบการใช้แปลคำแสดงวัฒนธรรม	จำนวนคำแสดงวัฒนธรรม ที่พบในแต่ละประเภทกลวิธี
1) กลวิธีแบบ Official Equivalent	11	5
2) กลวิธีแบบ Retention	-	-
3) กลวิธีแบบ Specification	5	5
4) กลวิธีแบบ Direct Translation	33	8
5) กลวิธีแบบ Generalization	16	3
6) กลวิธีแบบ Substitution	9	6
7) กลวิธีแบบ Omission	76	8
รวม	150	

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์โดยยกตัวอย่างการแปลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบการใช้บ่อยหรือมีความน่าสนใจในแต่ละประเภทกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมเพื่อศึกษาหาสาเหตุการแปลในลักษณะดังกล่าว และศึกษาว่ามีการเลือกใช้กลวิธีไปในทิศทาง การแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางที่เก็บรักษา วัฒนธรรมที่ปรากฏในคำแสดงวัฒนธรรมในภาษา ต้นทางไว้ หรือมุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทางที่ปรับเปลี่ยน ให้เข้ากับวัฒนธรรมในภาษาปลายทางแทน ภายใต้ กรอบแนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้น (Pedersen, 2005) โดยสามารถวิเคราะห์แยกตามประเภทกลวิธีการแปล ได้ดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการ แปลแบบ Official Equivalent

กลวิธีนี้จะมีทฤษฎีการแปลโดยการใช้คำที่ถูก หยิบยกมาแปลบ่อยครั้งจนกลายเป็นมาตรฐานและยิ ดนำมาใช้แปลโดยแพร่หลาย จึงไม่ถือเป็นการแปลโดย การเลือกใช้คำของตัวผู้แปลโดยตรงทั้งหมด กลวิธีนี้ จึงถือว่าไม่มีทิศทางการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทาง หรือภาษาปลายทางเป็นพิเศษ ในเรื่องพบการใช้แปล บทบรรยายไทยจำนวน 11 ประโยค และมีจุดร่วมของ ประโยคบทบรรยายภาษาไทยที่ใช้การแปลด้วยกลวิธีนี้

คือ คำแสดงวัฒนธรรมที่พบในบทภาพยนตร์ภาษา ญี่ปุ่นมาจากประเภทวัฒนธรรมทางภาษาเหมือนกัน ทั้งหมด ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการแปลที่พบใน ภาพยนตร์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1) 「おはよう」 มีจำนวน 6 ประโยค พบว่าแต่ละประโยคถึงจะมีการจับคู่ผู้พูดและ ผู้ฟังในบทสนทนาต่างกัน แต่การแปลเป็นบทบรรยาย ภาษาไทยจะยึดการใช้คำเดียวกันทั้งหมดด้วยคำว่า “อรุณสวัสดิ์” ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบท ภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า おはよう、赤ちゃん。 เป็นบท บรรยายไทยว่า “อรุณสวัสดิ์ น้องตัวเล็ก” (7.31) และบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า おはよう、おかあさん。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “อรุณสวัสดิ์ แม่” (7.28) เป็นต้น

การเลือกแปลในลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัย วิเคราะห์ว่าอาจมีอิทธิพลมาจากที่เป็นสำนวนภาษา ญี่ปุ่นที่ไม่พบการใช้ในภาษาไทย แต่พบและแปลด้วย คำภาษาไทยเดียวกันอยู่บ่อยครั้ง คำแสดงวัฒนธรรม ดังกล่าวถือเป็นคำทักทายที่มีใช้ทั่วไปจนถือเป็นส่วน หนึ่งของการดำเนินชีวิตในญี่ปุ่น จึงเสี่ยงไม่ได้ที่ผู้แปล จะพบเมื่อต้องแปลสื่อที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นที่เสนอหรือ สะท้อนการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่น และเพราะมีการ พบคำแสดงวัฒนธรรมนี้บ่อยครั้ง ประกอบกับการ

แปลเป็นคำในภาษาไทยเดียวกันจนเป็นมาตรฐานด้วยการใช้แปลที่มีลักษณะที่ผู้รับสารปลายทางที่ใช้ภาษาไทยพบเห็นบ่อยครั้งจนคุ้นชินและทำความเข้าใจได้ถึงการสื่อความหมายถึงคำแสดงวัฒนธรรมนั้นๆ ได้ง่าย จึงยังเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้แปลเลือกนำคำแปลดังกล่าวมาใช้ การแปลดังกล่าวจึงเป็นการแปลที่ตรงกับการใช้กลวิธีการแปลนี้

5.2 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Retention

การที่ไม่พบการแปลโดยใช้กลวิธีนี้ในเรื่องผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามีสาเหตุจากที่กลวิธีนี้เป็นการแปลที่จะต้องคงคำแสดงวัฒนธรรมในรูปแบบภาษาต้นทางไว้ดังเดิมทุกประการซึ่งแสดงถึงทิศทางการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางมากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงไม่เหมาะสมจะแปลคำภาษาต้นทางเป็นภาษาญี่ปุ่น และมีภาษาปลายทางเป็นภาษาไทยที่มีรากฐานทางภาษาไม่ใกล้เคียงกันจึงเป็นไปได้อีกสูงที่ผู้ชมที่ใช้ภาษาไทยทำความเข้าใจได้ยากกับการแปลโดยคงภาษาญี่ปุ่นไว้ดังเดิมโดยตรง การแปลเสี่ยงต่อการทำให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาภาพยนตร์ได้ยากจึงไม่ได้ถูกนำมาใช้แปลในเรื่อง

5.3 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Specification

กลวิธีนี้มีทฤษฎีการแปลโดยการคงคำแสดงวัฒนธรรมไว้ และเพิ่มเติมข้อมูลเข้าไปผ่านการเพิ่มคำหรือข้อความอธิบายเพื่อทำให้คำเกิดขอบเขตความหมายชัดเจนด้วยการเพิ่มคำที่ไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในข้อความต้นฉบับเข้าไป ด้วยการแปลที่ยังคงคำในภาษาต้นทางไว้ในบทแปลจึงถือว่ามีทิศทางการเลือกแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทาง การใช้กลวิธีนี้แปลในเรื่องพบว่า มีจุดร่วมตรงกันคือ มีการใช้แปลคำแสดงวัฒนธรรมที่ปรากฏครั้งแรกในเรื่องช่วงที่ไม่มีบริบทอื่นอย่างภาพหรือเสียงในภาพยนตร์ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจได้ ประกอบกับการเป็นคำที่ใช้เรียกสิ่งปรากฏเฉพาะในสังคมญี่ปุ่นจึงยิ่งยากต่อการ

จำกัดความสำหรับผู้ชมที่ไม่คุ้นชินกับคำนั้นๆ หากไม่เลือกใช้การแปลที่เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการรับชมจนทำให้เข้าใจเรื่องส่วนนั้นไม่ได้ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 1) 「笏」 มีการแปลเป็นภาษาไทยด้วยคำว่า “คทาจักรพรรดิ” ครั้งแรกตอนที่มิราอิพูดขึ้นหลังจากสังเกตเห็นว่า 「笏」 ที่ควรจะมีอยู่ในมือของตุ๊กตาดินะหายไป ทำให้ไม่สามารถเก็บตุ๊กตาดินะให้เรียบร้อยได้ และทำให้มิราอิ คุณ และยุกโกะต้องช่วยกันตามหาและนำกลับมาเก็บให้ครบชุดตุ๊กตาดินะให้ได้ในเนื้อเรื่องต่อมา ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า 笏がない! เป็นบทบรรยายไทยว่า คทาจักรพรรดิอยู่ไหน (36.06)

ตัวอย่างที่ 2) 「東京」 ปรากฏครั้งเดียวในเรื่องตอนที่ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลสถานที่ที่รถไฟฟ้ายานที่คุนโดยสารมาได้เดินทางมาถึง ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า 東京。東京。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “สถานีโอโตเกียว” (72.14)

จากตัวอย่าง สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่เลือกใช้กลวิธีการแปลนี้ได้ว่า ข้อจำกัดที่เกิดจากลักษณะการพบคำแสดงวัฒนธรรมและบริบทต่างๆ ในภาพยนตร์ส่งผลให้ผู้แปลเลือกแปลโดยเพิ่มคำอธิบายภาษาไทยเสริมไปพร้อมคำแสดงวัฒนธรรม เพื่อช่วยจำกัดขอบเขตข้อมูลเกี่ยวกับคำนั้นให้เจาะจงขึ้น ทำให้ผู้ชมที่อ่านบทบรรยายเห็นภาพชัดเจนถึงความหมายของคำแสดงวัฒนธรรมนั้น

5.4 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Direct Transition

กลวิธีนี้มีทฤษฎีการแปลแบบ Calque and shifted หรือแปลทับศัพท์โดยยืมคำมาใช้ทั้งเสียงกับความหมาย และนำมาเขียนเป็นตัวอักษรภาษาปลายทางแทน จึงถือว่ามีทิศทางการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางเด่นชัด ในเรื่องมีการใช้กลวิธีนี้แปลมากเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 33 ประโยค ดังตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างที่ 1) 「ちゃん」 ในเรื่องจะพบการใช้คำแสดงวัฒนธรรมนี้ต่อท้ายชื่อเรียกของตัวละครที่อยู่ในวัยเด็กที่ปรากฏออกมาในเรื่องทั้งหมด ได้แก่ คุณมิราอิ ซาเอะ ยู และโคสุเกะ โดยเมื่อรวมการใช้จะพบการใช้คำแสดงวัฒนธรรมนี้จำนวนทั้งหมด 98 ประโยค แต่จะมีการแปลคำว่า 「ちゃん」 ด้วยการทับศัพท์ตามตัวอักษรในภาษาไทยว่า “จัง” จำนวน 26 ประโยค และพบในการแปลเมื่อต่อท้ายชื่อของคุณจำนวน 24 ประโยคจากทั้งหมด ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า <くんちゃん。おかあさん、これから帰ってくるって！> เป็นบทบรรยายไทยว่า “คุณจัง แม่กำลังกลับมาบ้านแล้วนะ” (1.52)

ในเรื่องมักเรียกต่อท้ายชื่อของคุณด้วย 「ちゃん」 หรือ 「くんちゃん」 เสมอ โดยมีจำนวนรวม 53 ประโยค แต่ประโยคบทภาพยนตร์ที่พบการแปลด้วยกลวิธีนี้จะมีจุดร่วมเดียวกันคือ จะใช้แปลเมื่อเป็นประโยคที่ผู้พูดเป็นตัวละครที่มีวัยวุฒิสูงกว่าคุณอย่าง พ่อ แม่ ตา ยาย ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ มักเป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงคุณตามปกติ ไม่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกด้านใดเป็นพิเศษ และจะไม่แปลเมื่อเป็นประโยคที่ผู้พูดเป็นตัวละครที่เป็นเจ้าของชื่ออย่างคุณเอง ส่วนคำแสดงวัฒนธรรมอื่นๆ ที่พบการเลือกแปลด้วยกลวิธีนี้นอกจากคำว่า 「ちゃん」 จะมีจุดที่คล้ายคลึงกันคือ จำนวนที่ปรากฏการใช้ในเรื่องมีเพียง 1 ครั้งเท่านั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 2) 「スーパーあずさ」 ปรากฏหนึ่งครั้งตอนที่คุณพูดกับมิราอิจากอนาคต มีการแปลเป็นภาษาไทยว่า “ซูเปอร์อะซุสะ” ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า スーパーあずさだもん。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “มันเป็นซูเปอร์อะซุสะ” (43.26)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า สาเหตุการเลือกแปลในลักษณะนี้มาจากการเป็นคำแสดงวัฒนธรรมที่มีการกล่าวถึงในเนื้อเรื่องครั้งเดียว อีกทั้งยังเป็นคำที่ไม่

เกี่ยวข้องกับการดำเนินเนื้อเรื่องโดยตรง ดังนั้นการแปลทับศัพท์ตรงตามการออกเสียงเป็นตัวอักษรภาษาไทยจึงไม่ส่งผลกระทบใดๆ กับการรับชมเนื้อเรื่องของผู้ชมมากนัก การแปลโดยใช้กลวิธีดังกล่าวจึงเป็นการแปลที่ไม่ขึ้นำความหมายให้ผู้รับสาร และเป็นการแปลรักษาวัฒนธรรมของภาษาต้นทางไว้โดยไม่บิดเบือนความหมายใดๆ ในขณะเดียวกันด้วย

5.5 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Generalization

กลวิธีนี้จะมีวิธีแปลตรงข้ามกับกลวิธีแบบ Specification เพราะแปลจากคำแสดงวัฒนธรรมที่มีขอบเขตข้อมูลจำเพาะเจาะจงเกินไปเป็นคำแปลที่แสดงถึงความเป็นสากลทั่วไป ทำให้มีขอบเขตข้อมูลที่กว้างขึ้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจสำหรับผู้ชมที่อาจไม่รู้จักหรือเข้าใจวัฒนธรรมที่สะท้อนแฝงอยู่ในคำนั้นๆ จึงถือว่ามิติของการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างที่พบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1) 「笏」 สืบเนื่องจากการแปลเป็นภาษาไทยด้วยคำว่า “คทาจักรพรรดิ” ตามกลวิธีการแปลแบบ Specification ในครั้งแรกที่พบการใช้คำว่า 「笏」 ในเรื่อง แต่เมื่อมีการพูดถึงอีกในประโยคต่อมา คำเดียวกันนี้กลับเปลี่ยนคำแปลภาษาไทยเป็นคำว่า “คทา” แทนที่คำว่า “คทาจักรพรรดิ” จำนวน 2 ประโยค ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า 笏って、あれのこと？ เป็นบทบรรยายไทยว่า “อันนั้นใช่คทาไหม” (36.15)

จากการปรับมาใช้กลวิธีนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามีสาเหตุเพราะเป็นประโยคที่เกิดขึ้นภายหลังจากแปลเป็นไทยว่า “คทาจักรพรรดิ” ไปแล้ว เมื่อใช้คำแปลที่ถ่ายทอดความหมายให้ผู้ชมทำความเข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อไปแล้ว การแปลเป็นคำอื่นที่กระชับแต่คงความหมายเดิมอย่าง “คทา” จึงนำมาใช้แปลทดแทน อีกทั้งการแปลบทบรรยายจำกัดทั้งเนื้อที่และเวลาที่ปรากฏบนหน้าจอ การลดใช้คำจึงถือเป็นการลดภาระ

ให้ผู้ชมที่อ่านบทบรรยาย และเมื่อดูเปรียบเทียบบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพบว่า มีจุดต่างในส่วนของผู้พูด กล่าวคือ การแปลด้วยกลวิธีนี้ใช้ในตอนที่ผู้พูดเป็นผู้พูดทั้ง 2 ประโยค เพราะผู้พูดไม่มีความรู้เกี่ยวกับ 「券」 มาก่อน และพูดทวนคำที่ได้ยินมาอีกที การแปลลักษณะนี้จึงแสดงให้เห็นถึงขอบเขตความรู้ของตัวละครที่ต่างกัน อย่างหนึ่ง

5.6 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Substitution

กลวิธีนี้เป็นการแปลโดยนำเอาคำแสดงวัฒนธรรมภาษาต้นทางในต้นฉบับออกไปแล้วนำเอาคำอื่นมาแปลแทนที่ อาจแปลโดยใช้คำแสดงวัฒนธรรมอื่นมาแทนที่ หรือแปลโดยถอดความหมายบางส่วนจากคำมาเรียบเรียงถ่ายทอดแบบใหม่ในภาษาปลายทาง จึงถือว่ามีทิศทางการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการแปลที่พบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1) 「お帰りなさい - お帰り」 พบจำนวน 2 ประโยค แปลด้วยคำในภาษาไทยว่า “หวัดดี” ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า おかあさん、お帰りなさい。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “หวัดดีฮะแม่” (4.57) โดยสำนวนทักทายนี้ไม่พบวัฒนธรรมการใช้สำนวนไทยที่มีความหมายเดียวกัน แต่ในสังคมไทยจะใช้คำทักทายว่า “สวัสดี” ในสถานการณ์เดียวกับที่สังคมญี่ปุ่นใช้คำว่า 「お帰り」 ทักทาย ด้วยเหตุนี้จึงวิเคราะห์ได้ว่าการแปล ข้างต้น ถือเป็นการสับเปลี่ยนคำทางวัฒนธรรมการทักทายในภาษาไทยมาแทนเป็นไปตามกลวิธีนี้

ตัวอย่างที่ 2) 「よろしく」 พบการใช้ในเรื่องจำนวน 2 ประโยค มีผู้พูดเป็นแม่ทั้งสองประโยค และมีการแปลเป็นภาษาไทยต่างกันคือ มีการแปลเป็นภาษาไทยว่า “ฝากหวัดดี...” จำนวน 1 ประโยค และ “ฝากดูแล...” จำนวน 1 ประโยค ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า じゃあ、子供たちを

よろしく。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “ฝากดูแลลูกๆ นะ” (24.16) โดยการแปลลักษณะนี้เป็นผลจากที่บทสนทนาเกิดในสถานการณ์ที่แม่พูดเพื่อฝากฝังให้พ่อช่วยดูแลลูกในระหว่างที่ตนไปทำงาน จึงถือเป็นการทดแทนคำแสดงวัฒนธรรมด้วยวิธีถอดความหมายบางส่วนแล้วนำมาเรียบเรียงและแปลเป็นภาษาไทยที่เป็นภาษาปลายทางแทน ฯลฯ

5.7 การวิเคราะห์ผลในส่วนของกลวิธีการแปลแบบ Omission

กลวิธีนี้เป็นการแปลโดยการละ ไม่นำคำแสดงวัฒนธรรมมาแปลหรือกล่าวถึงแต่อย่างใด จึงถือว่ามีทิศทางการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง กลวิธีนี้มีการนำมาใช้แปลบทบรรยายภาษาไทยประกอบภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนี้มากที่สุด จำนวน 76 ประโยค ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างที่พบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1) 「ちゃん」 นอกจากการแปลตามกลวิธีแบบ Direct Transition ยังมีการแปล โดยการไม่แปลจำนวน 69 ประโยค โดยพบในกรณีที่ใช้คำลงท้ายเรียกชื่อของมิราอิ 45 ครั้ง ดังตัวอย่างการแปลบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า そう言えばさ。ミライちゃん、あなたにだっこされても泣かなくなったよね เป็นบทบรรยายไทยว่า “มิราอิไม่ร้องไห้แล้วเวลาคุณอุ้ม” (66.30) กลวิธีนี้ยังมีการแปลในกรณีที่ใช้คำลงท้ายเรียกชื่อของคุณจำนวน 29 ครั้ง ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบทภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า うまくいなくてとうぜんでしょう。くんちゃんのと、何もしなかったんだから。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “ก็ใช้สิตอนมีคุณ...คุณไม่ทำอะไรเลย” (19.38) สืบเนื่องจากที่เคยกล่าวถึงการแปลคำว่า 「ちゃん」 ด้วยกลวิธีการแปลแบบ Direct Transition เมื่อมีการเรียกลงท้ายชื่อของคุณในกรณีที่ผู้พูดเป็นผู้ที่มีวัยวุฒิสูงกว่าจะมีการแปลทับศัพท์เป็นคำว่า จัง เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังพบว่าถึงจะเกิดตรงตามกรณีข้างต้นแต่กลับละการแปล 「ちゃん ไป ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากบท

ภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า くんちゃん なにしたの?! เป็นบทบรรยายไทยว่า “ลูกทำอะไรนี่” (12.43) การแปลในลักษณะนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เป็นผลเนื่องจากการต้องการแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกขณะพูดว่าไม่ได้อยู่ในระดับคงที่ตามปกติ แต่จะแสดงความโกรธแค้นอยู่ ดังนั้นการไม่แปลจึงถือเป็นการเน้นให้ผู้ชมมีอารมณ์การรับชมขึ้นมา

นอกเหนือจากกรณีข้างต้น จะพบว่ามีกรเลือกละการแปลคำว่า 「ちゃん」 ทั้งหมด ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า สาเหตุที่มีการแปลในลักษณะนี้มาจากที่ผู้พูดเป็นตัวเจ้าของชื่ออย่างตนเอง ทำให้มีการเลือกแปลเป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 อย่าง “ฉัน” ในกรณีที่คุณพูดคนเดียวจำนวน 6 ครั้ง หรือ “ผม” ในกรณีที่คุณพูดกับผู้ที่มิวุฒิสูงกว่าอย่างพ่อ แม่ ตา จำนวน 14 ครั้ง ดังตัวอย่างที่พบการแปลจากภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า くんちゃん も 赤ちゃん の ミライ ちゃん が い い や。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “เหมือนกันซะ ผมชอบมีราอิตัวน้อยๆ มากกว่า” (39.26)

นอกจากการแปลคำว่า 「ちゃん」 ยังมีการเลือกใช้แปลคำแสดงวัฒนธรรมอื่นที่พบในเรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 2) 「うどん」 พบการใช้จำนวน 1 ประโยค ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า うどん ～ うどん ～ うどん。 (9.16) และ ตัวอย่างที่ 3) 「E二三三系」 พบการใช้จำนวน 1 ประโยค ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ญี่ปุ่นว่า オニババはE二三三系京浜東北線に乗って追いかけてました。 เป็นบทบรรยายไทยว่า “แม่มดไล่กวัดขึ้นไปบนรถไฟเคอิน” (10.55)

จากตัวอย่างภาพรวมการเลือกแปลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบในเรื่องโดยใช้กลวิธีนี้นอกเหนือจากกรณีของคำว่า 「ちゃん」 พบว่ามีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น มักจะใช้แปลคำแสดงวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อเรื่องเพียงครั้งเดียว เป็นเพียงคำที่เป็นหนึ่งใน

องค์ประกอบของบทสนทนาที่ไม่มีน้ำหนักของความหมายที่จะส่งผลกับการรับชมเนื้อเรื่องของผู้ชมนักหรือเป็นคำที่มีลักษณะเฉพาะทางเกินไปทำให้หากเลือกใช้คำแปลได้ไม่เหมาะสมอาจเสี่ยงให้ผู้ชมเกิดความสับสนขึ้นมาแทนได้ ด้วยจุดร่วมที่กล่าวมาจึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเหตุทำให้คำแสดงวัฒนธรรมดังกล่าวไม่ถูกนำมาแปลในบทบรรยายไทยในเรื่องนี้

6. สรุป

จากการวิเคราะห์ผลสรุปได้ว่า กลวิธีที่นำมาใช้แปลคำแสดงวัฒนธรรมที่พบในเรื่องมากที่สุดคือ กลวิธีการแปลที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทางหรือกลวิธีแบบ Omission จำนวน 76 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 50.67 ของการแปลทั้งหมด รองลงมาเป็นกลวิธีแบบ Direct Translation จำนวน 33 ประโยค กลวิธีแบบ Generalization จำนวน 16 ประโยค กลวิธีแบบ Official Equivalent จำนวน 11 ประโยค กลวิธีแบบ Substitution จำนวน 9 ประโยค และกลวิธีแบบ Specification จำนวน 5 ประโยค โดยไม่พบการใช้กลวิธีแบบ Retention ในเรื่อง และเมื่อดูภาพรวมลักษณะการเลือกแปลจะเห็นว่า ปัจจัยที่ต่างกันส่งผลต่อการเลือกแปลที่ต่างกัน โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เห็นเด่นชัด ได้แก่ หนึ่ง บริบทต่างๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ เช่น ภาพ สถานการณ์ ลำดับที่คำแสดงวัฒนธรรมปรากฏ สอง ผู้สนทนาและคู่สนทนา เมื่อผู้พูด-ผู้ฟังในบทสนทนาต่างกันส่งผลต่อการใช้กลวิธีการแปลต่างกัน สาม ข้อจำกัดของการแปลบทบรรยาย ฯลฯ

จากการสรุปผลข้างต้นสามารถนำมาวิเคราะห์ในกรอบแนวคิดการจัดแบ่งกลวิธีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมกับทิศทางการแปลถ่ายโอนระหว่างภาษาของ Pedersen (2005, p. 2) พบว่า ในเรื่องจะเลือกแปลด้วยกลวิธีที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง

มากกว่ากลวิธีที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางต่างกันจำนวน 63 ประโยค กล่าวคือ มีการแปลคำแสดงวัฒนธรรมเป็นบทบรรยายไทยจำนวน 101 ประโยคด้วยกลวิธีที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาปลายทาง และมีการแปลด้วยกลวิธีที่มุ่งเน้นไปที่ภาษาต้นทางจำนวนรวม 38 ประโยค โดยมีการแปลด้วยกลวิธีที่ไม่มุ่งเน้นไปที่ทิศทางใดเป็นพิเศษจำนวน 11 ประโยค ดังนั้นภาพรวมการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง *Mirai no Mirai* จึงสรุปได้ว่า มีทิศทางการแปลที่โน้มเอียงไปที่ภาษาปลายทางจากการใช้กลวิธีที่ถ่ายทอดความหมายจากภาษาญี่ปุ่นจากการปรับเปลี่ยนเป็นคำแปลให้เข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับชมที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาปลายทาง (Domestication translation)

7. ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีกรณีศึกษาเป็นภาพยนตร์ญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเรื่อง จึงส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการศึกษาวิเคราะห์การแปลคำแสดงวัฒนธรรม ไม่สามารถครอบคลุมถึงการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่องอื่นได้ ดังนั้นหากเพิ่มกรณีศึกษาในจำนวนที่มากขึ้นและนำมาศึกษาเปรียบเทียบกันจะช่วยให้เห็นถึงลักษณะการแปลคำแสดงวัฒนธรรมในผลลัพธ์ที่น่าสนใจมากขึ้น

บรรณานุกรม

- Baker, M. (1992). *In other words: A course-book on translation*. Routledge.
- Chen, J., Anunsirawat, P. (2015) Xiyao Ji-Sai Io: An investigation on translation strategies of cultural Vocabulary (in Thai). *The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ) Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 21(2), 199-206.
- Khalaf, B. K. (2016). An Introduction to subtitling: Challenges and strategies. *International Journal of English Language, Literature and Translation Studies*. 3(1), 122-129.
- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice HaH International.
- Nida, E. (1945). Linguistics and ethnology in translation-problems. *WORD*, 1(2), 194-208.
- Pedersen, J. (2005, May 2-6). How is culture rendered in subtitles? In *Challenges of Multidimensional Translation. Mutra Conference Proceedings* (pp. 1-18). Saarbrücken. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A184182&dswid=-9214>
- Somkiat, C. (2015). Translation strategies of cultural expressions from Japanese into Thai (in Thai). *Japanese Studies Journal*, 32(2), 103-117.
- Thongnui, J. (2017). *Translation of the subtitles of the movie Les Miserables* (in Thai). Thammasat University.
- Toshiko, H., Tetsu, T., & Megumi, S. (2019, March 16). *What changes in Japanese in the movies depending on English subtitle translation* (in Japanese) [Monograph]. <http://conference.wdc-jp.com/jass/43/contents/index.html>

Vitucci, F. (2017). The Semiotic cohesion of audiovisual texts: Types of intersemiotic explicitations in the English subtitles of

Japanese full-length films. *Paradigmen in der Translationsforschung. Ein-und Aussichten* (pp. 83-104). Neisse Verlag.

Received: 13/10/2021

Revised: 26/12/2021

Accepted: 27/12/2021